

Mountainbiken in Kenia

een avonturenfilm

Kenia? Dat staat voor safari's. Maar er is zoveel meer. Bijvoorbeeld een vijfhonderd kilometer lange mountainbiketocht in de omgeving van de Masai Mara. Karin Anema stapte een week lang op de fiets langs ongebaande paden. Voor zichzelf, het avontuur en een goed doel.

Op de ogenschijnlijk kale savanne is volop wild life en leven de Masai

*Chief sankale:
'ik dacht dat toeristen
niet konden lopen.
Alleen een bus in- en
uitstappen'*

Door het eindeloze savannelandschap loopt een netwerk van paden die alleen de Masai kennen. We vertrekken vanuit het Maji Moto Eco Camp dan ook met Masai-gidsen. Over stenen, door kuilen en stof zullen we in zeven dagen 500 kilometer afleggen voor het goede doel: onderwijs voor weesmeisjes in Kenia, opgezet door het Verkaart Development Team. Een van de Masai-gidsen rijdt op een motor vooruit om olifanten te spotten, zodat de grijze giganten en wij elkaar niet in de wielen rijden.

De grote schermen van acacia's verheffen zich eenzaam in de gelige vlakte, die begrensd wordt door bergketens. Gazellen springen sierlijk rechts en links weg. Op korte afstand voor ons uit bewegen zich stofwolken met daarin de contouren van kuddes. De Masai herders, gehuld in een geruite rode omslagdoek en met een stok in de nek hebben een nonchalante tred. Even verderop staan een paar herders als reigers op één been, hun ene voet in de knieholte van het andere been gevouwen. Lang kijken ze ons na.

Fietsende bezienswaardigheden

In het veld staan lage hutten, die ongemerkt opgaan in de savanne. De doornstruiken om de erven zijn nauwelijks te onderscheiden van struikgewas. We stappen af en gaan met de Masai-gidsen een kraal in. Kinderen drommen samen en mannen, behangen met oren en halssieraden, vragen wie wij zijn. Blanken die fietsen? Blanken zitten toch in jeeps, met gesloten ramen en hun hoofd uit het dak om wilde dieren te spotten? Die komen toch om op safari te gaan? Toeristen zijn lopende portemonnees. Deze blanken zullen toch wel genoeg geld hebben om een auto te kopen? Waarom fietsen ze dan? Toch laten ze ons vriendelijk een kijkje in een hut nemen, die met koeienpoep waterdicht is gemaakt. Het zijn schuilplaatsen zonder bestendigheid, die de vrouwen zonder touw of spijkers opbouwen en wanneer nodig verhuizen. Binnen is het aardedonker: slechts op twee plekken perst zich een lichtstraal door een gleuf naar binnen, zodat we de plek waar de mensen 's nachts hutjemutje op huden slapen kunnen zien, evenals de vuurplaats. Alles ruikt naar melk, rook en vee. Het dagelijkse eten van de Masai bestaat uit melk, bloed (rauw en gekookt) en vlees van vee en gazelles, die

Een giraffe als tegenligger

Op bijna 3000 meter hoogte zijn er aardappel- en maïsveldjes

'Dit hebben we nog nooit gezien'

ze met hun speer doden. Verder fietsend over Masai-paadjes, door wind en stof, steekt een giraffe doodgemoedereerd het pad over. Groepjes impala's dartelen op het dorre gras. Zebra's galopperen in de verte. En overal liggen kluiten verse olifantenpoep. Ook al lijkt een savanne relatief vlak, dat is hij niet. Er zijn steile, rotsige paadjes die we afwisselend beklimmen en afdalen. Tot de savanne kaler en kaler wordt met eenzame acacia's die als lantaarnpalen op regelmatige afstand staan en ritmische de horizon doorbreken. Intussen is de lucht dramatisch donker geworden. De rode doeken en het wasgoed van de Masai steken er als klaprozen tegen af.

Overal drommen Masai vrouwen en meisjes naar de rand van hun erf om niets te missen van het spektakel dat hier voorbij komt. In een bandenplak-pauze – de acacia naalden lijken wel injectienaalden – hoor ik via de gids dat de locals 'dit nog nooit gezien hebben'. Ze hebben wel van fietsraces gehoord, waarin mannen rijden. Maar dit hier ... blanke mannen én vrouwen. Meesmuilend lachen ze als ik erbij kom staan. Met een hoofdknikje naar de mannen, zeggen ze: 'Die kleding! Leggings zijn voor

vrouwen ... Het zit zo strak dat je alles kunt zien! Het lijkt alsof jullie naakt voor ons staan.'

Fietsen is voor mannen. Vrouwen horen water te halen en te koken. Hoe hebben deze blanke vrouwen ooit leren fietsen? Dit is magisch. Langzaam verschijnen meer stofwolken aan de horizon. De herders met hun onafscheidelijke knots in de hand komen thuis, de zon zakt nu snel. We banen ons een weg door een draaikolk van stof, vee en herders.

Een jongensparadijs

De dagen erop ligt slechts een enkele keer een kleurrijk dorpje met miniatuur-winkeltjes en een schoolje op de route. De schoolkinderen stuiven massaal op ons af om in een oorverdovend gejuich uit te breken. 'How are you?' en 'Money!'. Kamperend in het vrije veld, met uitzichten over de langgerekte Rift Vallei diep beneden ons, luister ik naar Masai Sankale (55 jaar). Op zijn bovenarm heeft hij tatoeages – de medailles voor het doden van drie leeuwen. Hij doet voor hoe dat ging. De staart zwiepte als een gesel heen en weer. De opstaande haren. De »

Lekke banden: de acacia stekels werken als injectienaalden

grom. Met zijn speer heeft hij hem precies in het hart getroffen. Toen de titanenstrijd geleverd was, sneed hij de manen af en ging ermee naar zijn gemeenschap. Als jongen was hij een van de beste strijders. Dus was het beste meisje voor hem. Jagen met een geweer is niets voor Masai: dat is voor lafaards. Sankale's vader, de chieft van de community, had met negen vrouwen in totaal 48 kinderen. Van al die kinderen is alleen Sankale naar school geweest. Dankzij de volharding van een pater die jarenlang op Sankale's vader inpraatte, mocht hij eindelijk toen hij twaalf jaar was naar school. Op voorwaarde dat hij niet christen zou worden. Dagelijks liep hij tien kilometer naar school en maakte ook de high school af, waar hij de enige Masai was. De belangrijkste Masai-ceremonie is volgens hem de overgang van puber naar volwassenheid. Lang verbleef hij met een groep jongens in de grotten. Alles mocht. Alles kon. Een jongensparadijs vol avonturen. Het was de tijd dat hij zijn eerste leeuw heeft gedood. 'Als warrior sta je boven de wet. Het is totale vrijheid. Maar na afloop vallen alle vrijheden weg. Vanaf dat moment moet je koeien, een vrouw en kinderen hebben. Als je die verantwoordelijkheden

weigert, zijn er ouderen die je tot de orde roepen: jij moet de koeien hoeden. NÚ!'

Hij trouwde, kreeg kinderen, en studeerde toerisme en natuurmanagement. Zo kwam hij uiteindelijk als eco-manager bij Maji Moto Camp terecht. Hij zorgt ervoor dat andere Masai profijt hebben van het toerisme, iets wat nog te weinig gebeurt, zegt hij. 'De meeste toeristen gaan naar Masai Mara en dan naar een lodge. Maar in Maji Moto werken we met Masai personeel en dragen we ertoe bij dat kinderen naar school gaan.'

Bij ieder sieraad dat Sankale om zijn hals draagt, vertelt hij me de betekenis ervan: het is zijn identiteit. 'Maar de prullaria die toeristen kopen, zijn zomaar in elkaar geflanst, zonder betekenis. Het is snel geld, waardoor ook jongeren voor die handeltjes kiezen in plaats van naar school te gaan.'

Toeristen, die kunnen niet lopen

Ik vraag hem hoe de locals tegen ons als fietsers aankijken.

'Niet als toeristen. Want jullie zitten niet in een jeep. Toen jullie voorbijkwamen, vroegen de mensen of jullie vrijwilligers zijn. Of

Laatste etappe: fietsend naar Diana Beach nemen we een laatste hindernis op het strand

Dorp op weg naar Lake Naivasha

jullie ergens een waterput gaan slaan. En waar dan? Of jullie een school gaan inspecteren. En waarom jullie niet voor hen komen.' Sankale voegt eraan toe dat hij vroeger het idee had dat toeristen niet kunnen lopen. 'Ik dacht altijd dat ze op het vliegveld aankomen en alleen een bus in- en uit kunnen stappen.'

Als hij de leeftijd van enkele krasse knarren onder ons hoort, die de 500 kilometer uitstekend mountainbiken, zegt hij vol respect: tsst. Na drie dagen zijn we op bijna 3000 meter hoogte, ligt de savanne achter ons en het hoogland met aardappel- en maisveldjes voor ons. De kou snijdt ons in het gezicht. De hutten liggen als lucifersdoosjes op de zwarte kluiten aarde. De vruchtbare aarde leidt vanzelf tot meer bevolking. De meeste Masai-boeren dragen hier westerse kleding. Zoals Masai Simon die ons voorbij rijdt, het raampje van zijn pick up truck omlaag draait en zegt dat hij ons vanmorgen al door Narok heeft zien fietsen. Hij dacht: 'die zijn gek'. Nu hij ons op het eind van de dag opnieuw ziet, in de schemer, in de regen en harde wind, zegt hij bezorgd: 'Pas op, jullie gaan het koud krijgen in die kleding.' De Masai nemen niet voor niets hun omslagdoek overal mee naartoe.

Gids David Kinjah, een professionele fietser, vertelt dat ook hij in het begin van zijn carrière commentaar kreeg. Zijn fietskleding zou duiden op slechte manieren: leggings zijn meisjesondergoed. Pas toen hij als winnaar van een race in de krant kwam en op tv te zien was, kreeg hij zijn eerste fans. Nu, op zijn 45ste, organiseert hij fietsexpedities. Ondertussen leidt hij jongens op als fietser en gids, jongens die hij uit de sloppenwijken van Nairobi heeft geplukt. Zijn passie is om anderen vooruit te helpen.

In een grote stofwolk, zand happend, dalen we almaar af naar Lake Naivasha ('groot water') met opnieuw kuddes giraffes en zwijnen langs het pad. Hell's Gate en Aberdare Nationaal Park liggen om de hoek. Die nacht klinkt vlakbij de tenten het metalige geknor en gegraas van nijlpaarden.

Richting Nairobi komen er meer gehuchten waar de bewoners voornamelijk houtskool produceren. De opgetaste zakken staan langs de kant van paden, rookkolommen in de verte geven de plekken aan waar houtskool gemaakt wordt. We fietsen op en neer door de bergen en komen af en toe door een gehucht »

Met Hans Verkaart, voorzitter van het VDT team, fietsen we door de erehaag van meisjes

met felgekleurde golfplaten winkeltjes en golfplaten krotten. Volgens David is deze regio verstoken van iedere overheidssteun. Aardappelrooiers in hun rode Masai omslagdoeken staan op een helling van zwarte kluiten aarde onder een inktzwarte lucht aardappels te rooien.

Platte of volle billen

Het traject Nairobi-Mombassa overbruggen we met de trein. Die is gloednieuw en raast naast de oude rails van de boemel die hier zo lang reed. De reizigers vertegenwoordigen de elite onder de Kenianen. Iets voorbij Mombassa stappen we weer op de fiets. Golvende rode lemen wegen liggen nu voor ons, de hellingen zijn begroeid met palmen en baobabs. Ook in deze regio worden we toegejuicht én klinkt er gegiechel. Na wat doorvragen, blijken de mannen te denken dat vrouwen platte billen zullen krijgen van het fietsen, terwijl Kenianen liever gevulde billen zien. Nog even doortrappen en dan volgt de kers op de taart: bij de internaten voor weesmeisjes van het Verkaart Development Team worden we als helden ontvangen. Hier sluiten diverse fietsers hun

sponsorkinderen in de armen. Zodat fietsen méér wordt dan alleen fietsen: fietsen is slechts het begin. 🐾

QuickFACTS

Het Verkaart Development Team (www.vdt.nl) ondersteunt internaten voor (wees)meisjes en voor albino's in Kenia (in totaal ca 1500 kinderen). Om sponsorgeld binnen te halen, initieert VDT jaarlijks andere sportieve tochten, zoals deze fietstocht. Deze worden georganiseerd door www.african-touch.com, die altijd met de locals samenwerkt, waardoor je echt in Kenia bent.